

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 315/06-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti J. H., T., toho času vo výkone väzby, zastúpeného advokátom JUDr. J. G., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 42/06 takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v zákonnej lehote do 17. júla 2006 v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 42/06 nerozhodol o sťažnosti J. H. proti uzneseniu Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 20. júna 2006, v časti týkajúcej sa rozhodnutia o predĺžení väzby do 17. januára 2007 a nevypočul sťažovateľa k dôvodom väzby, p o r u š i l jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky p r i k a z u j e Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, aby J. H. prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť J. H. trovy konania v sume 6 825 Sk (slovom šesťtisícosemstodvadsaťpäť slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. G., B..

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením sp. zn. II. ÚS 315/06 z 21. septembra 2006 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť J. H. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 42/06.

Sťažovateľ uviedol, že je proti nemu vedené trestné stíhanie na základe uznesenia vyšetrovateľa Prezídia policajného zboru Úradu boja proti korupcii, Odboru boja proti korupcii Stred B. p. zn. ČVS: SJP-46/OVOZTČ-BB-2003 z 30. júna 2004. V priebehu konania bol vzatý do väzby na základe uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Toš 119/05 z 26. júla 2005. Stalo sa tak z dôvodov podľa § 67 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov platného do 31. decembra 2005.

Uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 6 Tp 261/2005 z 27. decembra 2005 bola sťažovateľova väzba predĺžená do 17. júla 2006. Sťažovateľ podal 19. mája 2006 prostredníctvom svojho obhajcu žiadosť o prepustenie z väzby, ktorej Úrad špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „špeciálna prokuratúra“ alebo „prokurátor“) nevyhovel a žiadosť sťažovateľa spolu s vlastným návrhom na ďalšie

predĺženie väzby do 17. januára 2007 doručil Špeciálnemu súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica (ďalej aj „špeciálny súd“). Špeciálny súd o žiadosti sťažovateľa, ako aj o návrhu prokurátora rozhodol uznesením sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 20. júna 2006, uvedúc vo výroku svojho rozhodnutia: „*I. podľa § 76 ods. 2 Trestného poriadku u obvineného J. H., trvale bytom T., t. č. v ÚVV N., predlžujem lehotu trvania väzby do 17. januára 2007.*

II. Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku žiadosť obvineného J. H., o prepustenie z väzby na slobodu zamietam.“

Proti citovanému uzneseniu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu sťažnosť z 25. júna 2006 doplnenú ďalšími podaniami z 28. júna 2006 a zo 7. júla 2006 napadnúc výrok špeciálneho súdu o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby, ako aj druhý výrok, ktorým bola zamietnutá sťažovateľova žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu.

O sťažnosti rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Toš 42/2006 z 12. júla 2006. Vo výrokovej časti označeného rozhodnutia najvyšší súd uviedol:

„Podľa § 194 ods. 1 písm. b), ods. 2 Tr. por. napadnuté uznesenie v časti, ktorou žiadosť obvineného J. H. o prepustenie na slobodu bola zamietnutá, sa zrušuje.

Sudkyňi pre prípravné konanie Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, sa ukladá, aby vo veci znovu konala a rozhodla.“

Po tomto uznesení najvyšší súd oznámil Ústavu na výkon väzby B., že sťažovateľovi bola lehota trvania väzby predĺžená do 17. januára 2007 a tiež to, že jeho rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť.

Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namieta, že najvyšší súd v zákonnej lehote (do uplynutia lehoty trvania väzby, ktorá mala byť predĺžená) nerozhodol o jeho sťažnosti proti uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. BB - Pšv 8/06 z 20. júna 2006 v časti týkajúcej sa rozhodnutia o predĺžení väzby do 17. januára 2007. V tejto súvislosti sťažovateľ namieta: „*Oznámenie Najvyššieho súdu SR, na základe ktorého je obmedzená moja osobná sloboda, nemá oporu v právoplatnom rozhodnutí súdu, ktoré musí takémuto*

prikazu predchádzať. Takýto postup súdu je v rozpore s ustanovením § 76 ods. 3 Trestného poriadku (...)“

Sťažovateľ namietal porušenie svojich práv aj tým, že najvyšší súd nevyhovel jeho žiadosti zo 7. júla 2006 (obsiahnutej v doplnení sťažnosti proti rozhodnutiu špeciálneho súdu), aby bol osobne vypočutý k dôvodom väzby, čím bolo porušené najmä jeho právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 84/06-29 zo 17. mája 2006.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 42/06 týkajúcom sa sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 20. júna 2006, aby prikázal najvyššiemu súdu prepustiť sťažovateľa z väzby na slobodu a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom.

K prijatej sťažnosti sa na základe výzvy ústavného súdu z 23. októbra 2006 vyjadril predseda najvyššieho súdu podaním sp. zn. KP 8/06 z 13. novembra 2006, v ktorom okrem iného uviedol:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 12. júla 2006, sp. zn. 1 Toš 42/2006, podľa § 194 ods. 1 písm. b), ods. 2 Tr. por. napadnuté uznesenie v časti, ktorou žiadosť obvineného J. H. o prepustenie na slobodu bola zamietnutá, zrušil a sudkyňi pre prípravné konanie Špeciálneho súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, uložil, aby vo veci znovu konala a rozhodla. V dôsledku toho výrok o predĺžení lehoty trvania väzby obvinenému J. H. zostal nedotknutý a nadobudol právoplatnosť, keďže v prípade zrušenej časti išlo o výrok uznesenia, ktorý bol oddeliteľný.

Ustanovenie § 194 ods. 2 Tr. por. umožňuje v rámci rýchlosti a hospodárnosti konania, aby v prípade zistenia nedostatkov nemuselo dochádzať k zrušeniu celého napadnutého uznesenia, ale len jeho chybnej časti. V prípade, že nadriadený súd rozhoduje o sťažnosti (ktorú nie je možné rozdeliť na dôvodnú a zároveň nedôvodnú) a zistí len čiastočnú chybnosť napadnutého uznesenia, musí postupovať spôsobom uvedeným v tomto

ustanovení. Či ide o oddeliteľnú časť uznesenia, posúdi nadriadený súd rozhodujúci o sťažnosti podľa okolností konkrétneho prípadu. Bud' sa sťažnosť môže týkať len niektorej z viacerých osôb alebo vecí, o ktorých bolo rozhodnuté tým istým uznesením a bolo zistené, že chybnou je len napadnutá časť predmetného uznesenia, resp. konania mu predchádzajúceho, alebo sťažnosť smerovala proti celému uzneseniu, avšak bolo zistené, že chybnou je len jeho oddeliteľná časť.

V posudzovanom prípade bolo zistené, že chybnou je len tá časť napadnutého uznesenia, ktorou bolo rozhodnuté o žiadosti obvineného J. H. o prepustenie na slobodu, a preto len v tejto časti bolo napadnuté uznesenie zrušené. V ostatnej časti, teda vo výroku o predĺžení lehoty trvania väzby, zostalo napadnuté uznesenie nedotknuté, v dôsledku čoho tento výrok napadnutého uznesenia nadobudol rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky právoplatnosť. Ide o roky rokúce zaužívanú prejedikovanú súdnu rozhodovaciu prax, a vzhľadom k tomu Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení svojho rozhodnutia len skonštatoval, že postupoval takýmto procesným spôsobom (...)“

Právny zástupca sťažovateľa doručil 13. decembra 2006 ústavnému súdu k predmetnému vyjadreniu najvyššieho súdu z 13. novembra 2006 stanovisko, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„K vyjadreniu Predsedu NS SR zo dňa 13. 11. 2006 KP 8/06-64 udávame, že trváme na obsahu sťažnosti sťažovateľa tak, ako je tento stav modifikovaný v Uznesení Ústavného súdu SR zo dňa 21. 9. 2006 v odôvodnení na stranách 2, 3, 4, 5. Nad rámec k tomuto nemám čo uviesť. NS SR len opakuje svoje predchádzajúce stanoviská (...)“

Keďže účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a ústavný súd dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí, rozhodol na neverejnom zasadnutí.

Sťažnosť na konanie v tejto veci pôvodne prijímal II. senát ústavného súdu. Pretože od 28. februára 2007 v súlade s rozvrhom práce na tento rok sa sudca spravodajca Ján Auxt stal predsedom III. senátu ústavného súdu, veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Auxt, sa prerokujú v III. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania vo veci samej je posúdenie, či postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 42/06, zavíšenom uznesením z 12. júla 2006, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: (...) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol

o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa § 76 ods. 3 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov účinný od 1. januára 2006 (ďalej len „Trestný poriadok“) sudca pre prípravné konanie rozhodne o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť dní pred uplynutím lehoty väzby; nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť. Predĺžená lehota väzby môže trvať až šesť mesiacov, nesmie však presiahnuť lehotu uvedenú v odseku 7.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 184 ods. 1 Trestného poriadku uznesenie je právoplatné a vykonateľné, ak

- a) zákon proti nemu nepripúšťa sťažnosť,
- b) zákon síce proti nemu pripúšťa sťažnosť, ale
 - 1. sťažnosť v lehote podaná nebola,
 - 2. oprávnené osoby sa sťažnosti výslovne vzdali alebo ju výslovne vzali späť, alebo
 - 3. podaná sťažnosť bola zamietnutá.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

- a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť,
a
- b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak

- a) nie je prípustná,

- b) bola podaná oneskorene, neoprávnenou osobou, osobou, ktorá sa jej výslovne vzdala alebo ktorá znovu podala sťažnosť, ktorú už pred tým výslovne vzala späť, alebo
- c) nie je dôvodná.

Podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku ak nezamietne nadriadený orgán sťažnosť, zruší napadnuté uznesenie, a ak je podľa povahy veci potrebné nové rozhodnutie,

- a) rozhodne vo veci sám, alebo
- b) uloží orgánu, proti ktorého rozhodnutiu sťažnosť smeruje, aby vo veci znovu konal a rozhodol, s výnimkou rozhodovania o sťažnosti proti uzneseniu o nevzatí obvineného do väzby, sťažnosti proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o návrhu na predĺženie lehoty väzby alebo sťažnosti proti uzneseniu senátu odvolacieho súdu o vzatí obvineného do väzby.

Podľa § 194 ods. 2 Trestného poriadku ak je chybná len časť napadnutého uznesenia a možno ju oddeliť od ostatných alebo ak sa týka sťažnosť len časti uznesenia, obmedzí nadriadený orgán svoje rozhodnutie podľa odseku 1 len na túto časť.

2. Z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Ústava sama teda neustanovuje ani dôvody väzby, ani čas, na ktorý možno vziať do väzby, ale odkazuje v tomto smere na zákonnú úpravu. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Jej nerešpektovanie je zároveň nerešpektovaním ústavy, a tým i porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu (II. ÚS 55/98).

Požiadavka zákonnosti väzby podľa vnútroštátneho zákona („lawfulness“), na ktorú odkazuje čl. 5 ods. 1 dohovoru (pozri pojmy „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a „zákonné“), je podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) primárna. Väzba musí byť navyše v súlade s účelom citovaného ustanovenia dohovoru (ktorým je zabrániť, aby bola osoba zbavená slobody svojvoľne) a tiež v súlade s dohovorom vrátane všeobecných princípov obsiahnutých v ňom výslovne alebo implikovane (pozri obdobne

napr. rozsudky vo veciach Winterwerp v. Holandsko z 24. októbra 1979, Séria A, č. 33, str. 19 - 20, § 45 a Baranowski v. Poľsko z 28. marca 2000, č. 28358/95, § 51).

Pod zákonom ustanoveným spôsobom pozbavenia osobnej slobody treba rozumieť taký postup a rozhodnutia súdov, ktorými rešpektujú ustanovenie Trestného poriadku (mutatis mutandis III. ÚS 48/00).

V posudzovanom konaní sp. zn. 1 Toš 42/06 rozhodoval najvyšší súd o sťažnosti sťažovateľa proti prvostupňovému uzneseniu sudkyne pre prípravné konanie špeciálneho súdu (ďalej len „sudkyňa pre prípravné konanie“) sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 20. júna 2006, ktorým bola na návrh prokurátora predĺžená lehota väzby sťažovateľa do 17. januára 2007 a zároveň bola zamietnutá žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu (eventuálne o jej nahradenie peňažnou zárukou). Sťažovateľ napadol sťažnosťou obidva výroky prvostupňového rozhodnutia. Z obsahu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Toš 42/2006 z 12. júla 2006 vyplýva, že najvyšší súd sa na základe podanej sťažnosti síce zaoberal správnosťou výrokov napádaného prvostupňového uznesenia, ako aj konania, ktoré im predchádzalo, vo výrokovej časti svojho rozhodnutia však rozhodol iba vo vzťahu k jednému z nich, zrušiac uznesenie špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 20. júna 2006 v časti týkajúcej sa zamietnutia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby a prikážuc sudkyňi pre prípravné konanie, aby vo veci znovu konala a rozhodla [§ 194 ods. 1 písm. b) a ods. 2 Trestného poriadku]. Vo vzťahu k zostávajúcej časti napádaného prvostupňového uznesenia týkajúcej sa sťažnosťou napadnutého výroku o predĺžení lehoty väzby sťažovateľa nerozhodol, aj keď v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že sťažnosť považuje v uvedenej časti za nedôvodnú.

V konaní pred ústavným súdom najvyšší súd argumentoval tým, že vo veci sp. zn. 1 Toš 42/06 postupoval zákonným spôsobom, v súlade s § 194 ods. 1 písm. b) a ods. 2 Trestného poriadku, zrušiac napadnuté uznesenie špeciálneho súdu iba v chybnnej časti (oddeliteľnej od zostávajúcej časti napádaného rozhodnutia) v dôsledku čoho nadobudol zrušením nedotknutý výrok prvostupňového rozhodnutia špeciálneho súdu o predĺžení väzby sťažovateľa právoplatnosť.

Uvedenú argumentáciu najvyššieho súdu nemožno z ústavného hľadiska akceptovať. Zákonná povinnosť nadriadeného orgánu v zmysle § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmať správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce týmto výrokom v sebe implikovane zahŕňa povinnosť rozhodnúť o sťažnosti v rozsahu zodpovedajúcom rozsahu preskúmania napadnutého uznesenia. Obmedzenie rozhodnutia nadriadeného orgánu podľa § 194 ods. 2 Trestného poriadku (na ktoré poukazuje najvyšší súd) v prípade, ak je chybná len časť napadnutého uznesenia a možno ju oddeliť od ostatných, alebo ak sa týka sťažnosť len časti uznesenia, sa vzťahuje iba na rozhodnutie nadriadeného orgánu o sťažnosti podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku, teda iba na výrok nadriadeného orgánu o zrušení napadnutého rozhodnutia (v nevyhnutnom rozsahu) a na prípadné nadväzujúce rozhodnutie nadriadeného orgánu nahrádzajúce rozhodnutie prvostupňového orgánu v zrušenej časti [§ 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku] alebo ukladajúce prvostupňovému orgánu, aby vo veci znovu konal a rozhodol [§ 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku]. V prípade zrušenia chybnej časti napadnutého uznesenia (oddeliteľnej od ostatných) je potrebné rozhodnúť o zostávajúcej časti sťažnosti (samozrejme pokiaľ nebola sťažnosť v tejto časti vzatá späť - § 188 Trestného poriadku) výrokom podľa § 193 ods. 1 Trestného poriadku. Táto požiadavka vyplývajúca okrem iného aj z princípu právnej istoty (jedného z atribútov právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy) má svoje opodstatnenie predovšetkým v prípadoch, keď neprichádza do úvahy zamietnutie sťažnosti z formálnych dôvodov, ale nadriadený orgán dospeje po preskúmaní napadnutého rozhodnutia k záveru, že sťažnosť nie je v dotknutej časti dôvodná [§ 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. Trestný poriadok totiž taxatívne upravuje podmienky vzniku právoplatnosti (a taktiež vykonateľnosti) uznesenia vydaného v trestnom konaní v § 184 Trestného poriadku. Z uvedeného ustanovenia nevyplýva možnosť vzniku právoplatnosti sťažnosťou napadnutého výroku uznesenia špeciálneho súdu sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 20. júna 2006 o predĺžení lehoty sťažovateľovej väzby spôsobom, ktorý uvádza vo svojom stanovisku najvyšší súd. Naopak podľa § 184 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku je uznesenie, proti ktorému zákon pripúšťa sťažnosť, právoplatné, ak sťažnosť v lehote podaná nebola, alebo sa oprávnené osoby sťažnosti výslovne vzdali alebo ju výslovne vzali späť, alebo ak bola podaná sťažnosť zamietnutá.

Potreba individualizácie výroku uznesenia, ktorým sa rozhodlo o predĺžení väzby sťažovateľa vyplýva nielen z ustanovení § 184 ods. 1 v spojení s § 192 ods. 1, § 193 ods. 1 a § 194 ods. 1 a 2 Trestného poriadku, ale aj z charakteru práva na osobnú slobodu. Zásah do osobnej slobody v podobe jej obmedzenia musí mať svoj jednoznačný základ vo výrokovej časti súdneho rozhodnutia, s ktorou zákon spája právne účinky. Nemožno ho iba vyvodzovať z odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Najvyšší súd zaoberajúci sa sťažnosťou sťažovateľa mal vo výrokovej časti svojho rozhodnutia (nielen čiastočne v jeho odôvodnení) výslovne rozhodnúť „o potvrdení rozhodnutia“ špeciálneho súdu o predĺžení väzby tým, že by v príslušnej časti sťažnosť proti tomuto rozhodnutiu zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, kým dospel k záveru, že nie je dôvodná.

Požiadavka zákonnosti pozbavenia osobnej slobody väzbou v zmysle čl. 17 ods. 5 ústavy a čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru vzhľadom na súčasnú právnu úpravu obsiahnutú v Trestnom poriadku zahŕňa rešpektovanie týchto procesných podmienok:

- proti osobe, ktorá sa berie do väzby, bolo vznesené obvinenie,
- rozhodnutie o väzbe sa odôvodnilo aj skutkovými okolnosťami,
- o väzbe rozhodol súd,
- obvinený bol vzatý do väzby pre konkrétne skutočnosti, ktoré napĺňajú niektorý zo zákonných väzobných dôvodov podľa Trestného poriadku, a
- osoba bola vzatá a držaná vo väzbe len na čas dovolený zákonom, resp. konkrétnym rozhodnutím väzobného súdu o predĺžení väzby.

V súvislosti s uvedenými procesnými podmienkami ústavný súd taktiež vyslovil, že väzba, ak má byť zákonná, sa musí vždy opierať o právoplatné rozhodnutie súdu. Pokiaľ súdna prax takúto požiadavku nerešpektuje, nie je v súlade s čl. 17 ods. 5 a čl. 5 ods. 1 dohovoru (*mutatis mutandis* I. ÚS 204/05).

Uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 6 Tp 261/2005 z 27. decembra 2005 bola sťažovateľova väzba predĺžená do 17. júla 2006. Ďalšie pokračovanie jeho väzby po tomto dátume bolo podmienené nadobudnutím právoplatnosti uznesenia sudkyne pre prípravné konanie sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 20. júna 2006, v časti týkajúcej sa ďalšieho predĺženia

sťažovateľovej väzby do 17. januára 2007. V dôsledku postupu najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 1 Toš 42/06 k tomu nedošlo. Najvyšší súd napriek tomu listom sp. zn. 1 Toš 42/2006 z 12. júla 2006 oznámil Ústavu na výkon väzby B. B. predĺženie trvania sťažovateľovej väzby do 17. januára 2007.

V dôsledku uvedeného pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa väzbou po 17. júli 2006, ako aj postup najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 1 Toš 42/06 predstavovali porušenie sťažovateľovho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a aj jeho práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, čo ústavný súd vyslovil v bode 1 výroku nálezu.

3. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že ho najvyšší súd nevypočul osobne k dôvodom väzby, ústavný súd konštatuje, že týmto postupom došlo k porušeniu jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Podľa článku 5 ods. 4 dohovoru (analogicky čl. 17 ods. 5 ústavy) osoba pozbavená osobnej slobody má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti takého pozbavenia osobnej slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. V okolnostiach prípadu ide o konanie o predĺžení väzby na návrh prokurátora predstavujúce aj „... automatické súdne preskúmanie zákonnosti väzby v určitých intervaloch a z úradnej povinnosti... (III. ÚS 227/03-9)“. Podľa ustálenej judikatúry ESĽP (rozsudok z 21. decembra 2000 vo veci *Jublonski v. Poľsko*, NG 33492/96, § 87) sa garancie čl. 5 ods. 4 dohovoru v plnej miere vzťahujú aj na takéto konanie.

Požiadavky práva na preskúmanie zákonnosti väzby a rozhodnutie o nej podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru sú definované v judikatúre ESĽP.

Patrí medzi ne aj to, že takéto konanie musí byť kontradiktórne, musí zaručiť rovnosť zbraní, pričom ak pozbavenie osobnej slobody spadá pod čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru (teda aj väzba), vyžaduje sa vypočutie dotknutej osoby [pozri napr. rozsudok z 15. novembra 2005 vo veci *Reinprecht v. Rakúsko* (No. 678175/01), ktorý odkazuje

aj na predchádzajúce rozsudky vo veciach Nikolova v. Bulharsko z 25. marca 1999, Assenov and Others v. Bulharsko z 28. októbra 1998, Kampanis v. Grécko z 13. júla 1995, Sanchez-Reisse v. Švajčiarsko z 21. októbra 1986 a Schiesser v. Švajčiarsko zo 4. decembra 1979]. Prítomnosť dotknutej osoby je sama osebe zárukou spravodlivého procesu a zároveň aj zárukou eliminácie možného porušenia základných práv a slobôd (III. ÚS 84/06).

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd postupom a uznesením sp. zn. 1 Toš 42/06 z 12. júla 2006 porušil práva sťažovateľa garantované označeným čl. 5 ods. 4 dohovoru. Aj keď špeciálna prokuratúra zaslala sťažovateľovi návrh na predĺženie lehoty trvania väzby a ten mal možnosť sa k tomuto návrhu písomne vyjadriť, najvyšší súd sa jeho žiadosťou na osobné vypočutie v súvislosti s rozhodnutím o predĺžení lehoty trvania väzby vôbec nezaoberal.

Väzba je zásadným zaisťovacím inštitútom a predstavuje výrazný zásah do základného práva jednotlivca na osobnú slobodu. Neodmysliteľnou procesnou zárukou pri takomto zásahu musí byť právo dotknutej osoby „osobne sa vyjadriť“, teda byť vypočutá súdom k dôvodom a okolnostiam ďalšieho zotrvania vo väzbe. Najvyšší súd bol súdom, ktorý mohol realizovať požiadavku sťažovateľa a zaistiť jeho výsluch. Preto ústavný súd vyslovil porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

4. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd v bode 1 výroku nálezu vyslovil, že najvyšší súd svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Toš 42/06 tým, že nerozhodol ústavne akceptovateľným

spôsobom v zákonnej lehote o predĺžení väzby sťažovateľa a osobne ho nevypočul k okolnostiam a dôvodom väzby, porušil jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a jeho práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a 4 dohovoru. Ústavný súd zároveň konštatoval, že pozbavenie osobnej slobody sťažovateľa po 17. júli 2006, predstavovalo porušenie jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a aj jeho práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, pretože po tomto dátume sa jeho väzba neopierala o právoplatné rozhodnutie súdu. Protiústavnosť sťažovateľovej väzby v dôsledku absencie jej ústavne akceptovateľného titulu (právoplatného súdneho rozhodnutia) nemohla byť následne odstránená neskorším súdnym rozhodnutím (uznesením sudkyne pre prípravné konanie sp. zn. BB-Pšv 8/06 z 22. decembra 2006) o jej ďalšom predĺžení (do 17. apríla 2007).

Z uvedených dôvodov preto ústavný súd prihliadajúc na okolnosti tohto prípadu prikázal najvyššiemu súdu, aby sťažovateľa neodkladne prepustil z väzby na slobodu [§ 56 ods. 3 písm. d) zákona o ústavnom súde].

5. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. G.. Sťažovateľ trovy nevyčísľil.

Ústavný súd pri priznaní trov vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 730 Sk, k tomu 19 % DPH v sume 1037 Sk, pretože advokát je platiteľom dane z pridanej hodnoty, a k tomu 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada mu bola priznaná v celkovej sume 6 825 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2007